

V I Lenin

Kriget och Rysslands socialdemokrati

Det europeiska krig, som regeringarna och de borgerliga partierna i alla länder förberett under årtionden, har brutit ut. De ökade rustningarna, den ytterliga skärpningen av kampen om marknaderna under kapitalismens senaste, imperialistiska utvecklingsstadium i de avancerade länderna och de mest efterblivna, östeuropeiska monarkiernas dynastiska intressen måste oundvikligen utlösa och har utlöst detta krig. Det nuvarande krigets enda verkliga innehåll, betydelse och mening är att erövra territorier och underkuva andra nationer, ruinera en konkurrerande nation och plundra dess rikedomar, avleda de arbetande massornas uppmärksamhet från de inrikespolitiska kriserna i Ryssland, Tyskland, Storbritannien och andra länder, splittra arbetarna och slå nationalistiska blå dunster i ögonen på dem samt utrota deras förtrupp för att försvaga proletariats revolutionära rörelse.

Det är framför allt socialdemokratin som är förpliktad att klargöra krigets verkliga betydelse och skoningslöst avslöja de lögn, sofismer och "patriotiska" fraser, som de härskande klasserna – godsägarna och bourgeoisin – sprider till försvar för kriget.

I spetsen för den ena gruppen av krigförande nationer står den tyska bourgeoisin. Den bedrar arbetarklassen och de arbetande massorna, då den försäkrar, att den för krig för att försvara fosterlandet, friheten och kulturen, för att befria de av tsarismen förtryckta folken och störta det reaktionära tsarväldet. I själva verket har emellertid just denna bourgeoisin i sitt kryperi för de preussiska junkrarna med Wilhelm II i spetsen alltid varit tsarismens trognaste bundsförvant och en fiende till arbetarnas och böndernas revolutionära rörelse i Ryssland. I själva verket kommer denna bourgeoisin tillsammans med junkrarna att, hur kriget än slutar, göra sitt yttersta för att stödja tsarmonarkin mot en revolution i Ryssland.

I själva verket har den tyska bourgeoisin företagit ett rövartåg mot Serbien för att underkuva det och kväva sydslavernas nationella revolution, och samtidigt kastade den huvuddelen av sina stridskrafter mot de friare länderna Belgien och Frankrike för att plundra en rikare konkurrent. Den tyska bourgeoisin som sprider legender om att den för ett försvarskrig har i själva verket valt det ur dess synpunkt lämpligaste ögonblicket för ett krig i syfte att utnyttja sina senaste resultat på krigsteknikens område samt förekomma de nya rustningar som Ryssland och Frankrike redan planerat och fattat beslut om.

I spetsen för den andra gruppen av krigförande nationer står den brittiska och den franska bourgeoisin, som bedrar arbetarklassen och de arbetande massorna, då den försäkrar, att den för krig för att försvara fosterlandet, friheten och kulturen mot Tysklands militarism och despotism. I själva verket har emellertid denna bourgeoisin med sina miljarder för länge sedan lejt det ryska tsardömet här, Europas mest reaktionära och barbariska monarkis här, och förberett den för angrepp på Tyskland.

I själva verket har den brittiska och den franska bourgeoisins kamp som mål att erövra de tyska kolonierna och ruinera en konkurrerande nation som utmärker sig genom en snabbare ekonomisk utveckling. För detta upphöjda mål hjälper de "framskridna", "demokratiska" nationerna den barbariska tsarismen att ännu hårdare undertrycka Polen, Ukraina osv, att ännu grymmare kväva revolutionen i Ryssland.

De båda grupperna av krigförande länder skiljer sig inte det minsta från varandra när det gäller plundring, bestialitet och krigets ändlösa grymheter. Men för att lura proletariats och avleda dess uppmärksamhet från det enda verkliga befrielsekriget, nämligen inbördeskriget mot bourgeoisin både i "sitt eget" land och i "främmande" länder, för detta upphöjda mål försöker bourgeoisin i varje land med lögnfraser om patriotism förhärliga "sitt" nationella

krigs betydelse och försäkra att den inte söker besegra fienden för att plundra och erövra territorier, utan för att ”befria” alla andra folk – utom sitt eget.

Men ju ivrigare regeringarna och bourgeoisin i alla länder försöker splittra arbetarna och hetsa dem mot varandra och ju brutalare man för detta upphöjda mål tillämpar krigstillståndets och krigscensuren system (som även nu, under kriget, är betydligt mera riktat mot den ”inre” än mot den yttre fienden), desto mera blir det en bjudande plikt för det medvetna proletariet att värna sin klassenhet, sin internationalism och sin socialistiska övertygelse mot den ”patriotiska” borgarklickens tygellösa chauvinism i alla länder. Att avvisa denna uppgift skulle för de medvetna arbetarnas del innebära att ge avkall på alla sina strävanden efter frigörelse och demokrati, för att inte tala om sina socialistiska strävanden.

Med djupaste bitterhet måste det konstateras, att de socialistiska partierna i de viktigaste europeiska länderna inte har fyllt denna sin uppgift och att dessa partiers ledare – särskilt det tyska partiets – har betett sig på ett sätt, som gränsar till direkt förräderi mot socialismens sak. I ett ögonblick av största världshistoriska betydelse försöker flertalet ledare för den nuvarande, andra socialistiska internationalen (1889-1914), att byta ut socialismen mot nationalism. Deras beteende medförde att arbetarpartierna i dessa länder inte motsatte sig regeringarnas brottsliga agerande utan uppmanade arbetarklassen att identifiera sin ståndpunkt med de imperialistiska regeringarnas position. Internationalens ledare svek socialismen när de röstade för krigsbevilningarna, upprepade de chauvinistiska (”patriotiska”) parollerna från ”sina” länders bourgeoisier, rättfärdigade och försvarade kriget, inträdde i de krigförande ländernas borgerliga regeringar etc, etc. De mest inflytelserika socialistiska ledarna och de mest inflytelserika socialistiska tidningarna i dagens Europa intar en chauvinistisk-borgerlig och liberal men ingalunda socialistisk ståndpunkt. Ansvar för detta vanärande av socialismen åvilar framför allt de tyska socialdemokraterna, som var det starkaste och mest inflytelserika partiet i Andra internationalen. Men man får inte heller ursäkta de franska socialisterna som mottar ministerposter i samma bourgeois regering, som förrådde sitt fosterland och förenade sig med Bismarck för att slå ned kommunen.

De tyska och österrikiska socialdemokraterna försöker rättfärdiga sitt stöd åt kriget med att de därigenom bekämpar den ryska tsarismen. Vi ryska socialdemokrater förklarar, att vi anser ett dylikt rättfärdigande vara en ren sofism. Den revolutionära rörelsen mot tsarismen har de senaste åren åter fått en mycket stor omfattning i vårt land. Rysslands arbetarklass har hela tiden gått i spetsen för denna rörelse. De senaste årens politiska strejker med miljoner deltagare hade som paroll tsarismens störtande och kravet på demokratisk republik. Den franska republikens president Poincaré kunde, när han besökte Nikolaus II just före krigsutbrottet, själv se barrikader som ryska arbetare rest på Petersburgs gator. Inga offer har varit för stora för Rysslands proletariet när det gällt att befria hela mänskligheten från den skamfläck som tsardömet utgör. Men vi måste säga, att om det finns någonting som under vissa betingelser kan fördröja tsarismens undergång, om det finns någonting som kan hjälpa tsarismen i dess kamp mot hela Rysslands demokrati, så är det just det nuvarande kriget vilket öppnar den brittiska, den franska och den ryska bourgeoisins penningpung för tsarismens reaktionära syften. Om det är någonting som kan försvåra den revolutionära kamp, som Rysslands arbetarklass för mot tsarismen, så är det just de tyska och de österrikiska socialdemokratiska ledarnas beteende, som Rysslands chauvinistiska press outtröttligt framställer som ett föredöme för oss.

Även om man antar, att den tyska socialdemokratin var så svag, att den var tvungen att avstå från varje slags revolutionär aktion, så berättigar dock detta ingalunda anslutningen till det chauvinistiska lägret, de åtgärder som med fullt fog gav de italienska socialisterna anledning att hävda att de tyska socialdemokraternas ledare vanärat den proletära internationalens fana.

Vårt parti, Rysslands socialdemokratiska arbetarparti, har redan bringat och kommer att bringa oerhörda offer i samband med kriget. Hela vår legala arbetarpress har tillintetgjorts. De flesta föreningarna är upplösta, en stor del av våra kamrater har häktats och förvisats. Men vår representation i parlamentet – Rysslands socialdemokratiska arbetarpartis grupp i riksduman – ansåg det vara sin ovillkorliga socialistiska plikt att inte rösta för krigsbevilningarna och att rentav lämna dumasalen för att ge sin protest ännu större eftertryck, ansåg det vara sin plikt att brännmärka de europeiska regeringarnas politik som imperialistisk. Trots att tsarregeringen tiodubblat sitt förtryck, utger de socialdemokratiska arbetarna i Ryssland redan de första illegala upproppen mot kriget och uppfyller sålunda sin plikt mot demokratin och internationalen.

Medan den revolutionära socialdemokratin, representerad av de tyska socialdemokraternas minoritet och de bästa socialdemokraterna i de neutrala länderna, känner en brännande skam över Andra internationalens sammanbrott, medan socialister i Storbritannien och i Frankrike höjer sin röst mot de flesta socialdemokratiska partiernas chauvinism, medan opportunisterna, som är företrädare av t ex den tyska tidskriften Socialistiska månadshäften (Sozialistische Monatshefte) och som sedan länge intagit en nationalliberal ståndpunkt, med rätta firar sin seger över den europeiska socialismen, så görs proletariatet den allra största otjänst av personer, som vacklar mellan opportunisten och den revolutionära socialdemokratin (likt ”centrum” i det tyska socialdemokratiska partiet) och som försöker förtiga eller skyla över Andra internationalens sammanbrott med diplomatiska fraser.

Man måste tvärtom öppet erkänna detta sammanbrott och förstå dess orsaker för att kunna bygga upp en ny och fastare socialistisk sammanslutning av alla länders arbetare.

Opportunisterna har satt sig över de beslut, som fattades på kongresserna i Stuttgart, Köpenhamn och Basel och som förpliktade socialisterna i alla länder att under alla omständigheter bekämpa chauvinismen, som förpliktade socialisterna att besvara varje krig, som bourgeoisin och regeringarna börjat, med förstärkt propaganda för inbördeskrig och social revolution. Andra internationalens sammanbrott är ett sammanbrott för opportunisten, som vuxit fram på basis av den passerade (s k fredliga) historiska epokens särdrag och som under de senaste åren i praktiken dominerat i internationalen. Opportunisterna hade länge förberett detta sammanbrott genom att förneka den socialistiska revolutionen och byta ut den mot borgerlig reformism; genom att förneka klasskampen och dess vid bestämda tillfällen nödvändiga förvandling till inbördeskrig och genom att förkunna samarbete mellan klasserna; genom att predika borgerlig chauvinism i namn av patriotism och fosterlandsförsvar och genom att ignorera eller förneka socialismens grundsanning – att arbetarna inte har något fosterland – vilken framlades redan i Kommunistiska manifestet; genom att i kampen mot militarismen nöja sig med en sentimentalt källborgerlig ståndpunkt i stället för att erkänna nödvändigheten för proletäerna i alla länder att föra ett revolutionärt krig mot bourgeoisin i alla länder; genom att av det nödvändiga bruket av borgerlig parlamentarism och borgerlig legalitet göra en fetisch av denna legalitet och glömma att illegala organisations- och agitationsformer är obligatoriska under krisepoker. Opportunistens naturliga ”komplement”, den anarkosyndikalistiska strömningen – som är lika borgerlig och fientlig mot den proletära, dvs den marxistiska ståndpunkten – har utmärkt sig genom att lika skamligt och egenkärt upprepa chauvinismens paroller under den nuvarande krisen.

För närvarande kan man inte fylla socialismens uppgifter och åstadkomma en verklig internationalistisk samling av arbetarna utan att definitivt bryta med opportunisten och klargöra för massorna att dess fiasko är oundvikligt.

I varje land måste det vara socialdemokraternas primära uppgift att bekämpa chauvinismen i sitt eget land. I Ryssland har chauvinismen fullständigt gripit den borgerliga liberalismen

(”kadeterna”) och en del av narodnikerna ända till socialistrevolutionärerna och ”höger”-socialdemokraterna. (Särskilt måste man brännmärka t ex J Smirnovs, P Maslovs och G Plechanovs chauvinistiska uttalanden, som den ”patriotiska” borgarpressen tagit upp och i hög grad utnyttjat.)

I nuvarande situation är det omöjligt att avgöra vilken av de två krigförande nationsgruppernas nederlag som skulle vara det minst onda för socialismen ur det internationella proletariats synpunkt. För oss ryska socialdemokrater kan det dock inte råda något tvivel om att ett nederlag för tsarmonarkin, den mest reaktionära och barbariska regeringen, som förtrycker flest nationer och flest människor i Europa och Asien, skulle vara det minst onda för arbetarklassen och de arbetande massorna bland Rysslands alla folk.

Europas socialdemokrater måste ställa bildande av Europas republikanska förenta stater som sin närmaste politiska paroll. Härvid kommer socialdemokraterna, i motsats till bourgeoisin som är redo att ”lova” vad som helst bara den kan rycka proletariatet med i chauvinismens allmänna ström, att klargöra att denna paroll är fullständigt lögnaktig och meningslös utan att den tyska, den österrikiska och den ryska monarkin störtas genom revolution.

I Ryssland, ett ytterligt efterblivet land som ännu inte fullbordat sin borgerliga revolution, måste socialdemokraternas uppgifter som förut bestå i de tre huvudvillkoren för en konsekvent demokratisk omdaning: demokratisk republik (med fullständig jämlikhet och självbestämmanderätt för alla nationer), konfiskation av godsägarjorden och 8-timmarsdag. Men i alla utvecklade länder ställer kriget parollen om den socialistiska revolutionen på dagordningen. Denna paroll blir allt aktuellare, ju mera krigets bördor vältras över på proletariatet och ju aktivare dess roll i Europas återuppbyggande måste bli, efter det nutida, ”patriotiska” barbariets fasor under storkapitalismens gigantiska tekniska framsteg. Den omständigheten att bourgeoisin utnyttjar krigstidens lagar för att helt täppa till munnen på proletariatet, ställer detta inför den oeftergivliga uppgiften att bygga upp illegala agitations- och organisationsformer. Må opportunisterna ”skydda” de legala organisationerna till priset av förräderi mot sin övertygelse – de revolutionära socialdemokraterna utnyttjar arbetarklassens organisatoriska erfarenheter och förbindelser till att skapa för krisepoken lämpade, illegala former för kamp för socialismen och för arbetarnas enande med arbetarna i alla länder och inte med sitt eget lands chauvinistiska bourgeoisin. Den proletära internationalen har inte gått under och kommer inte att gå under. Arbetarmassorna kommer trots alla hinder att skapa en ny international. Opportunismens nuvarande triumf kommer inte att bli långvarig. Ju större offer kriget kommer att kräva, desto klarare skall arbetarmassorna se opportunisternas förräderi mot arbetarnas sak och inse nödvändigheten av att vända vapnen mot regeringarna och bourgeoisin i respektive land.

Den enda riktiga proletära parollen är: förvandla det nuvarande imperialistiska kriget till ett inbördeskrig. Denna paroll har anvisats av kommunens erfarenheter, angetts i Basel-resolutionen (1912) och framspringer ur alla betingelser för det imperialistiska kriget mellan högt utvecklade borgerliga länder. Hur stora svårigheterna för en sådan förvandling än kan förefalla vid en eller annan tidpunkt, kommer socialisterna likväl aldrig att avstå från systematiska, ihärdiga och orubbliga förberedelser i denna riktning, när kriget nu har blivit ett faktum.

Endast på denna väg kan proletariatet rycka sig loss ur sitt beroende av den chauvinistiska bourgeoisin och i en eller annan form, mer eller mindre snabbt ta beslutsamma steg på vägen till folkens verkliga frihet, till socialism.

Leve arbetarnas internationella förbrödring mot den borgerliga chauvinismen och patriotismen i alla länder!

Leve den från opportunismen befriade proletära internationalen!

Rysslands socialdemokratiska arbetarparti Centralkommittén

Skrevet före den 28 september (11 oktober) 1914

Publicerat i tidningen *Sotsial-Demokrat* nr 33, den 1 november 1914

V I Lenin, *Samlade skrifter*, 5:e ry uppl, b 26, s 13-23